UKÁŽKA 1

Tak i teraz. Smelý v boji,

do bitky sa Čimo strojí,

sotva zazrie v potoku

krásnu Čin-Čin Čvirikovi po boku.

Nazlostený skríkol skrátka:

„To je moja kamarátka!

Odvez, ak chceš, lebo ťa…

hneď odletíš do plota!“

[redacted] žeby ušiel? Aba!

veď len nie je stará baba!

Postaví sa Čvirik tiež:

„Poď len — akže biť sa chceš!“

[Ľudmila Podjavorinská: Čin-Čin]

1. Ktorú informáciu v ukážke 1 nenájdeme?

A. príčinu konfliktu
B. meno Čvirikovho soka
C. miesto konfliktu
D. meno Čin-Čininho favorita

2. Slovné spojenie do bitky sa Čimo strojí z prvej strofy znamená, že sa Čimo

A. chystá.
B. oblieka.
C. nadchýna.
D. zlostí.

3. Gramatický rým vzniká rýmovým spojením slov rovnakého slovného druhu, jeho tvaru a koncovky. V ktorej strofe ukážky 1 sa nachádza takýto rým?

ODPOVEĎ:

4. Ktoré slovo patrí na zakryté miesto v ukážke 1?

A. Čin-Čin
B. Čo
C. Čimo
D. Čvirik

5. V ktorom z nasledujúcich veršov dochádza k spodobovaniu?

A. v druhom verši prvej strofy
B. v druhom verši tretej strofy
C. v štvrtom verši prvej strofy
D. v štvrtom verši tretej strofy

UKÁŽKA 2

V knihe Pavel Dobšinský – život s rozprávkou jej autor Ondrej Sliacky pútavou a rozprávkovo-fiktívnou formou približuje Pavla Dobšinského nielen ako kňaza, pedagóga, prekladateľa, redaktora, editora, publicistu, etnológa a zberateľa rozprávok, ale predovšetkým ako človeka, ktorý v čase, keď sa lámal chlieb, jasnozrivo pochopil, že národ môže svoj nečas prežiť len vtedy, ak má svoje kultúrne a mravné hodnoty. To ony, tieto dva atribúty, sú jeho koreňmi. Pavel Dobšinský sa s posadnutosťou jemu vlastnou oddal veci, ktorá nezaručovala zisk, ba ani len „pozlátkový" úspech. Chorľavý a chudobnejší ako myš sa venoval písaniu a vydávaniu Slovenských povestí, teda toho, čím sa dnes pýšime pred sebou i svetom. Kniha Pavel Dobšinský – život s rozprávkou je poctou človeku, ktorý do rozprávky o troch grošoch ukryl nielen prapodstatu mravnej ľudskej existencie, ale touto rozprávkou aj žil. Jeden groš vracal, z druhého žil a tretí požičiaval.

[z prebalu knihy, upravené]

6. Ktoré z uvedených slov má opačný význam ako slovo mravné z ukážky 2?

A. etické.
B. hmotné.
C. amorálne.
D. mravokárne.

7. Ktoré z nasledujúcich tvrdení o knihe Pavol Dobšinský – život s rozprávkou nie je v súlade s ukážkou 2?

A. Predstavuje Dobšinského v širokom spektre jeho profesií.
B. Je popretkávaná motívmi z rozprávok, čo vytvára dojem, že sám život Pavla Dobšinského bol jednou veľkou, miestami temnou, ale nakoniec víťaznou rozprávkou.
C. Je umeleckým portrétom, ktorý sa snaží zachytiť „dušu" veľkého slovenského rozprávkara.
D. Kladie dôraz na Dobšinského presvedčenie, že v ťažkých časoch sú práve rozprávky tým, čo môže posilniť identitu národa.

8. V ktorej možnosti slovné spojenie z ukážky 2 nekorešponduje so svojím významom?

A. chudobnejší ako myš = človek žijúci v hmotnej núdzi
B. keď sa lámal chlieb = rozhodujúci moment
C. oddal sa veci = bol bezohľadne cieľavedomý
D. život s rozprávkou = literárna dráha zberateľa a vydavateľa rozprávok a povestí

9. Meno ktorej rozprávkovej postavy vzniklo odvodzovaním?

A. Lomidrevo
B. Perinbaba
C. Snehulienka
D. Laktibrada

UKÁŽKA 3

Šedivec vzau svoju železnú palicu od chudobného človeka a povedau mu, že v tom vreci taký spôsob má, keď povie: „Fundži palica, cepy von z vreca!“ — všecko, čo mu škoditi chce alebo čo sa mu sprotiví, zmláťa. V tom okamžení, ako to vypovedau, šedivec zmizou.

Že blízko mlyna, kde kmotra chudobného človekova prebývala, žiadnyho ľudskýho príbytku nebolo, zas len tatam ťahau na noc. Aj šťastne dôjšou, aj ho veľmi vďačne mali. Že bou veľmi unavený, aby mu vrece s palicou a cepámi nevdojak neskapalo, ač by troška tuhšie trafiu zaspať, poprosiu kmotru, aby mu to vrece s palicou a cepámi cez noc zachránila. Ale aby nepovedala: „Fundži palica, cepy von z vreca!“

Milerada vzala mlynárka vrece s palicou a cepámi sebou do komory a už rozmýšľala, že čo to zas môže byť. — A ledvaže pospal, zavolá: „Fundži palica, cepy von z vreca!“

Tu palica s cepámi vzala milú mlynárku do roboty a mlátila ju, že len tak dudotalo. Spustila krik a bežala ku kmotrovi, že ho preboha prosí, aby ju oslobodiu; že mu ta dá aj mlynčok, aj stolík, čo si u sebä bola podržala, lebo že jej už o život ide. Chudobnýmu **človeku** teraz svitlo v hlave! Svoj spravodlivý mlynčok aj stolík si vzau a rozkázau: „Fundži palica, cepy dnu do vreca!“

[Pavol Dobšinský: Fundži palica, cepy von z vreca!,
Slovenské prostonárodné povesti II, upravené]

10. Koľko postáv vystupuje v ukážke 3?

ODPOVEĎ:

11. Ktoré z nasledujúcich tvrdení je vzhľadom na ukážku 3 pravdivé?

A. Chudobný človek sa mlynárku snažil vystríhať.
B. Palica a cepy začnú biť každého, kto povie: „Fundži palica, cepy von z vreca!“
C. Chudobný človek mal u mlynárky šťastie v nešťastí.
D. Palica a cepy slúžia tomu, kto povie: „Fundži palica, cepy von z vreca!“

12. Ktorým spisovným slovom môžeme nahradiť slovo dojšou z druhého odseku ukážky 3?

ODPOVEĎ:

13. Ktorým vetným členom je zvýraznené slovo v ukážke 3?

ODPOVEĎ:

14. V poslednej vete ukážky 3 prívlastok spravodlivý znamená, že

A. má mlynček veľkú hodnotu.
B. sa mlynček po práve vrátil k skutočnému majiteľovi.
C. mlynček dokáže rozlíšiť, kto chce jeho majiteľovi dobre alebo zle.
D. je mlynček nestranný, nikomu nenadŕža, nikoho neodsudzuje.

15. Vypíš z ukážky 3 jeden antonymický pár.

ODPOVEĎ:

16. Ktorý ustálený výrok nie je porekadlom?

A. Kúpili mačku vo vreci.
B. Je tam tma ako vo vreci.
C. Sľubovaného sa veľa do vreca zmestí.
D. Roztrhlo sa s nimi vrece.